

Offentliggjort første gang i *Grundtvigs Værker* version 1.3, oktober 2013

Indledningen er redigeret af Klaus Nielsen og Jon Tafdrup

Tilsyn ved dr.phil. Flemming Lundgreen-Nielsen

Denne pdf er en læseversion af værkets indledning. Værket findes digitalt med punktkommentarer, tekstredegørelse og faksimiler på www.grundtvigsværker.dk

PDF ved Kim Steen Ravn

Copyright: *Grundtvigs Værker* 2025

Indledning til

Odin og Saga

og

“[Meddelelse om Odin og Saga]”

ved Maria Jørgensen

Indhold

- 1 En litterær krise
- 2 Medredaktøren
- 3 Odin og Saga
 - 3.1 Historie
 - 3.2 Poesi
 - 3.3 Filosofi
- 4 Et fejlslagent forsøg
- 5 Anvendt litteratur

1 En litterær krise

Den økonomiske krise under Napoleonskrigene satte også sit præg på bog- og tidsskriftsudbuddet i Danmark. Knud Lyne Rahbeks litterære og samfundskritiske tidsskrifter *Ny danske Tilskuer* og *Ny Minerva* led begge under den manglende købekraft. I 1808 blev månedsskriftet *Ny Minerva* reduceret til en kvartalsudgivelse og lukkede helt samme år. *Ny danske Tilskuer*, der udkom to gange ugentligt, lukkede også i 1808.

Pladsen for et nyt tidsskrift med et højt, kulturelt ambitionsniveau var derfor åben, da Grundtvig og F.C. Sibbern annoncerede deres tidsskrift *Odin og Saga*, først i en subscriptionsindbydelse i februar 1810, og dernæst i en meddelelse i *Nyeste Skilderie af Kjøbenhavn* den 13. marts 1810.

2 Medredaktøren

Da Grundtvig i slutningen af maj 1808 flyttede ind på Valkendorfs Kollegium, lærte han F.C. Sibbern at kende. Sibbern læste egentlig jura, men var stærkt optaget af filosofiske problemstillinger. Tre gange vandt han universitetets guldmedalje for sine besvarelser af filosofiske prisopgaver, og efter et længere udlandsophold blev han i 1813 professor i faget.

I december 1810 da Grundtvig fik sit første anfald af sindssyge, var det Sibbern, der fulgte Grundtvig hjem til forældrene i Udby.

3 Odin og Saga

Tidsskriftets titel var antagelig Grundtvigs opfindelse; i digtsamlingen *Idunna. En Nytaarsgave for 1811* findes et digt af samme navn på s. 123-127. Muligvis blev digtet skrevet som en lyrisk introduktion til tidsskriftet.

3.1 Historie

Intentionen fra redaktørerne var, at *Odin og Saga* skulle indeholde afhandlinger om historie, poesi og filosofi. Som Flemming Lundgreen-Nielsen påpeger, bærer subscriptionsindbydelsen præg af "Grundtvigs udtryksform" (1979, s. 11). Hensigtserklæringerne knytter ligeledes an til Grundtvigs interesser i årene på Valkendorf. Tidsskriftet skal trykke afhandlinger, der ikke blot er detailstudier, men derimod kaster "et dybere Blik" på historien, s. [1].

Siden efteråret 1808 havde Grundtvig undervist i historie og geografi på privatskolen Det Schouboeske Institut og skulle i 1812 udgive *Verdenskrøniken*, som var hans første forsøg på at skrive universalhistorie, dvs. verdenshistorie, der lægger vægt på historien som en sammenhængende udvikling.

3.2 Poesi

Når det gælder litteraturen, skelnes der i subscriptionsindbydelsen mellem "Vers og Poesi", s. [1]. Vers skal forstås som digte, der alene gennem rim og rytme kan karakteriseres som sådan, mens poesien har ganske andre og mere romantiske aspirationer. Denne skelnen kan også findes i Grundtvigs dagbogsoptegnelse om poesiens væsen fra 1805. Her sonderer Grundtvig mellem "Versemagere [...] og Poeter" (*Dag- og Udtogsbøger 1* 1979, s. 219). Heri ligger en reminiscens fra Steffens' Goethe-forelæsninger i 1803.

Ifølge Grundtvig skelnede Steffens mellem poesi og kunst (*Dag- og Udtogsbøger 1* 1979, s. 226), hvilket Grundtvig overtog i sin afhandling "Om Schiller og Bruden fra Messina" (1807), se hertil indledningen til samme afhandling, afsnittet ["Poesi kontra kunst"](#).

Med inspiration fra Steffens definerer Grundtvig poesi i modsætning til kunst og vers som "alt det som bærer det Eviges Præg" (*Dag- og Udtogsbøger 1* 1979, s. 220). Den

sande poesi vidner om det evige.

Udover digte skal tidsskriftet indeholde “Bemærkninger over Skjaldskab i det Hele og det Enkelte” (s. [1]), antagelig tekster af poetologisk og æstetisk karakter, samt mytologisk og historisk digtning.

3.3 Filosofi

Næsten to tredjedele af subscriptionsindbydelsen behandler filosofien, først i overordnede vendinger, dernæst med mere konkrete løfter om tidsskriftets indhold. Sidstnævnte er en gennemgang af Sibberns påtænkte bidrag, mens førstnævnte i højere grad bærer præg af Grundtvigs romantisk inspirerede videnskabssyn. Ligesom i historiens og poesiens tilfælde loves der en undersøgelse af filosofiens dybere sammenhæng. I sin anvendelse af begreberne ‘enhed’, ‘del’ og ‘helhed’ bærer teksten mindelser af Steffens' filosofiske indledningsforelæsninger fra 1803. I den første forelæsning formulerer Steffens filosofiens universelle aspirationer på følgende vis: “Ethvert philosophisk Foredrag er nödvendig et Continuum, et organisk Heelt, ikke et Aggregat af enkelte Sentenzer. Alt enkelt forstaaes blot i sin Forbindelse med det Heele” (Steffens 1996, s. 11).

Udførelsen af det filosofiske program tilfaldt Sibbern: Først skulle hans tredje prisopgave fra 1810 om “Filosofiens Princip og Væsen” udgives (s. [2]). Prisopgaven er ikke bevaret (Himmelstrup 1934, s. 29). Dernæst skulle en afhandling følge om “et Princip for en filosofisk Lyksalighedslære”, s. [3]. Til sidst omtales en afhandling om Friedrich Schiller, der både beskæftigede Grundtvig og Sibbern. Afhandlingen præsenteres som en moralfilosofisk undersøgelse om “den menneskelige Sjels Frihed” som et modstykke til den foregående afhandling. Det må derfor antages, at Sibbern var forfatteren.

Læs mere

Ifølge Frederik Rønning er der tale om en afhandling om Schillers historiedrama *Wallenstein* (1800), forfattet af Sibbern (Rønning 1908 2:1, s. 157).

4 Et fejlslagent forsøg

Odin og Saga havde ikke held med at vække læsernes interesse; blot 39 meldte deres forhåndsinteresse. Størsteparten var antagelig studenter. Hertil kom et mindre antal akademikere, sagførere og officerer (Lundgreen-Nielsen 1979, s. 12).

Andre forhold kan dog også have spillet ind. Omkring 1. marts 1810 modtog Grundtvig et brev fra sine forældre, hvori han blev opfordret til at søge stillingen som sin faders hjælpepræst. Grundtvig gik nu i gang med at forberede sin dimisprædiken, der blev afholdt 17. marts 1810 (se indledningen til *Dimisprædiken*, afsnittet [“Grundtvig kaldes hjem til Udby”](#)). Resten af foråret og sommeren var han plaget af sygdom og sløvsind, hvilket kan have medvirket til, at udgivelsesprojektet kuldsejlede.

5 Anvendt litteratur

- Grundtvig, N.F.S. (1810) *Hvi er Herrens Ord forsvundet af hans Hus? Dimisprædiken*. København.
- Grundtvig, N.F.S. (1812) *Kort Begreb af Verdens Krønike i Sammenhæng*. København.
- Grundtvig, N.F.S. (1979) *N.F.S. Grundtvig Dag- og Udtogsbøger 1-2*, udg. af Gustav Albeck. København.
- Grundtvig, N.F.S. (u.å.: 1810) *Idunna. En Nytaarsgave for 1811*. København.
- Himmelstrup, Jens (1934) *Sibbern. En Monografi*. København.
- Lundgreen-Nielsen, Flemming (1979) “‘Odin og Saga’ genfundet” i *Grundtvig-Studier*, s. 10-16. København.
- Grundtvig, N.F.S. (1807) “Om Schiller og Bruden i Messina” i *Ny Minerva*, juni, s. 225-248. København.
- Rønning, Frederik (1907-1913) *N.F.S. Grundtvig. Et bidrag til skildring af dansk åndsliv i det 19. århundrede* 1-4, bind 2:1 (1908). København.
- Schiller, Friedrich von (1974) “Wallenstein” i *Sämtliche Werke* 1-5, udg. af Herbert G. Göpfert, Gerhard Fricke & Herbert Stubenrauch, s. 269-547. München.
- Steffens, Henrich (1996) *Indledning til filosofiske Forelæsninger [1803]*, udg. af Johnny Kondrup. København.